

Izvještaj o učešću crnogorske delegacije koju je predvodio ministar ljudskih i manjinskih prava Fatmir Gjeka na 70. zasjedanju Komisije Ujedinjenih nacija o statusu žena (CSW), 7-16. mart 2026. godine, Njujork, SAD

70. zasijedanje Komisije za status žena održano je u Njujorku, u periodu 9-19. mart 2026. Prioritetna tema ovogodišnjeg zasijedanja bila je "Obezbjedivanje i jačanje pristupa pravdi za sve žene i djevojčice, uključujući kroz promovisanje inkluzivnih i pravičnih sistema, uklanjanje diskriminatornih zakona, politika i praksi, te rješavanje strukturnih prepreka", dok je tema preispitivanja (review theme) bila: "Puno i efektivno učešće žena i njihovo odlučivanje u javnom životu, kao i eliminacija nasilja, u cilju postizanja rodne ravnopravnosti i osnaživanje svih žena i djevojčica".

Komisija za status žena predstavlja najvažnije globalno tijelo Ujedinjenih nacija posvećeno unapređenju rodne ravnopravnosti i osnaživanju žena. Ovogodišnje zasijedanje okupilo je predstavnike vlada, međunarodnih organizacija, civilnog društva i akademske zajednice iz cijelog svijeta.

Crnogorsku delegaciju na Komisiji predvodio je Fatmir Gjeka, ministar ljudskih i manjinskih prava. Delegaciju su činili i Damir Gutić, ministar socijalnog staranja, brige o porodici i demografije, Mersida Aljićević, državna sekretarka u MSSBPD, Irena Rakočević, direktorica Direktorata za zaštitu lica sa invaliditetom u MLJMP, Amela Orahovac, v.d. generalne direktorice Direktorata za razvoj i pružanje usluga u MSSBPD, Biljana Pejović, načelnica Odjeljenja za poslove rodne ravnopravnosti u MLJMP i Milica Kadić Aković, prevoditeljica.

Ovogodišnje zasijedanje Komisije obilježila su brojna neslaganja oko terminologije usaglašenih zaključaka (Agreed Conclusions), polarizacije članstva i podijeljenosti država članica oko upotrebe rodne terminologije. Tokom zasijedanja Komisije, osim o Dogovorenim zaključcima, raspravljalo se i o rezoluciji o HIV/AIDS, o rezoluciji o nasilju nad ženama i djevojčicama, a na glasanje je stavljena i posebna rezolucija o upotrebi rodne terminologije.

Otvaranje Komisije i usvajanje usaglašenih zaključaka

Tokom otvaranja Komisije, Skupštini su se obratili generalni sekretar UN, izvršna direktorica UN WOMEN, predsjednica Generalne skupštine i predsjednik Ekonomsko-socijalnog savjeta. Generalni sekretar Antonio Gutereš upozorio je da, uprkos napretku, rodna neravnopravnost ostaje duboko ukorijenjena. U svijetu u kojem dominiraju muškarci, u kom trenutno živimo, rodna ravnopravnost je prije svega pitanje moći. U tom kontekstu objasnio da žene globalno imaju samo 64% pravnih prava koja imaju muškarci, dok je za milione žena i djevojčica pravda i dalje nedostižna. Poručio da pravda za žene

i djevojčice mora biti temelj budućeg društva. Izvršna direktorica UN WOMEN Sima Bahus ocijenila je da se napredak ka rodnoj ravnopravnosti odvija previše sporo, te da bi zatvaranje globalnog jaza u pravnoj zaštiti moglo trajati još vjekovima. Istakla da države članice imaju dovoljno moći da naprave stvarne promjene, te da će prvi korak ka tome biti izbor žene za generalnog sekretara UN. Predsjednica Generalne skupštine Analena Berbok istakla je da više nije pitanje zašto su prava žena važna, već zašto se napredak i dalje ne ostvaruje, ukazavši da u mnogim državama i dalje nedostaju zakoni o jednakim zaradama i zaštiti djevojčica od dječijih brakova.

Učešće ministra ljudskih i manjinskih prava

Ministar ljudskih i manjinskih prava prisustvovao je komemoraciji Međunarodnog dana žena, održanoj 9. marta u Generalnoj skupštini UN. Ministar je prisustvovao i otvaranju Komisije, koje je uslijedilo nakon komemoracije. Ministar Gjeka učestvovao je na generalnoj debati, tokom koje je istakao da je pristup pravdi za žene i djevojčice temelj demokratskih vrijednosti, vladavine prava i zaštite ljudskih prava, naglašavajući da pravda mora biti stvarna, dostupna i efikasna za sve, bez diskriminacije. Ministar potvrdio snažnu posvećenost Crne Gore implementaciji Pekinške deklaracije, CEDAW konvencije i Agende 2030, uz usvajanje nove Nacionalne strategije rodne ravnopravnosti, usmjerenih na jačanje institucionalnog okvira, odgovornosti i rodno odgovornog budžetiranja. Tokom govora, ministar je posebno naglasio borbu protiv rodno zasnovanog nasilja kroz jačanje kapaciteta pravosuđa, policije i sistema socijalne zaštite, kao i unaprjeđenje besplatne pravne pomoći za žene u ranjivim situacijama. Istakao je i da zakonodavne reforme moraju biti praćene promjenom društvenih normi i jačanjem institucionalne odgovornosti, uz ključnu poruku da pristup pravdi podrazumijeva kraj nekažnjivosti, povjerenje građana i dostojanstvo za žene.

Tokom Komisije, Crna Gora je, zajedno sa Kostarikom, Finskom, Katarom i Gabonom, u saradnji sa NVO CSW i civilnim sektorom, bila domaćin događaja na marginama pod nazivom "Nema mira bez žena". U fokusu događaja bila je tema pristupa pravdi za žene i djevojčice, u direktnoj vezi sa Agendom "Žene, mir i bezbjednost" i pratećom rezolucijom SBUN 1325. Tokom događaja naglašeno je da je pristup pravdi ključan za prevenciju konflikata, odgovornosti i izgradnju održivog mira, ali i da implementacija WPS agende i dalje zaostaje. Žene u konfliktnim područjima suočavaju se sa nasiljem, nekažnjivošću, nedovoljnom zastupljenošću u mirovnim procesima i ograničenim finansiranjem. Ministar Gjeka je u svom obraćanju naglasio da žene nisu samo žrtve sukoba, već ključni akteri u izgradnji mira, što potvrđuje i iskustvo regiona nakon ratova 90-ih. Ukazao na to da žene i dalje snose nesrazmjeran teret konflikata i da nisu dovoljno uključene u procese odlučivanja, zbog čega je neophodno jačati implementaciju Agende "Žene, mir i bezbjednost". U tom kontekstu, naglasio da Crna Gora ostaje posvećena ovom cilju kroz sprovođenje rezolucije 1325, uz jasnu poruku da bez pravde, inkluzije i učešća žena nema održivog mira.

Crna Gora je, takođe, kao predstavnik Istočno-evropske grupe država, bila jedan od koorganizatora događaja na marginama povodom 45. godišnjice usvajanja Konvencije o eliminaciji svih oblika diskriminacije nad ženama (CEDAW). Ministar Gjeka bio je jedan od govornika na događaju, kojom prilikom istakao značaj obilježavanja 45 godina od stupanja na snagu CEDAW konvencije, kao ključnog međunarodnog instrumenta za zaštitu prava žena i djevojčica. Uprkos postignutom napretku, žene se i dalje suočavaju sa diskriminacijom i nejednakostima, usljed čega CEDAW i dalje ostaje izuzetno relevantna. Ministar potvrdio crnogorsku posvećenost implementaciji Konvencije kroz predstavljanje III periodičnog izvještaja, sprovođenje preporuka Komiteta, usvajanje nove Strategije rodne ravnopravnosti i pripremu novog zakona. Dodatno naglasio da preporuke CEDAW-a predstavljaju alat za odgovornost i konkretan napredak, uz važnost institucionalne saradnje i partnerstva sa civilnim društvom. Zaključio da su prava žena univerzalna ljudska prava, a njihovo ostvarivanje vodi ka pravednijem društvu za sve.

Ministar Gjeka se tokom Komisije susreo sa evropskom komesarkom za jednakost, pripravnost i upravljanje krizama Hađom Lahbib, u zajedničkom sastanku sa MSSBPD na marginama EU prijema povodom CSW70. Ministar se sreo i sa ministarkom pravde Austrije, Anom Sporer, te sa komesarkom za rodnu ravnopravnost Kipra, Džosi Kristodoulou. Predstavnice MLJMP Irena Rakočević i Biljana Pejović susrele su sa zamjenicom direktora Federalnog instituta za jednake mogućnosti između žena i muškaraca Belgije.

Učešće ministra socijalnog staranja, brige o porodici i demografije

Ministar je prisustvovao, zajedno sa ostatkom delegacije, na komemoraciji Međunarodnog dana žena, te otvaranju Komisije. Ministar socijalnog staranja, brige o porodici i demografije Damir Gutić učestvovao je na ministarskom okruglom stolu na temu osnaživanja svih starijih žena, održanom u sklopu ministarskog segmenta Komisije. Tokom istupanja, ministar istakao da je rodna ravnopravnost temeljno ljudsko pravo i ključ održivog razvoja, društvene kohezije i stabilnosti. Crna Gora je u prethodnom periodu ostvarila napredak kroz usvajanje relevantnih strategija u oblasti socijalne i dječje zaštite, deinstitucionalizacije i zaštite od nasilja, sa posebnim fokusom na žene i ranjive kategorije. U odnosu na položaj starijih žena, koje se često suočavaju sa višestrukom diskriminacijom, po osnovu pola, godina, ekonomskog statusa i zdravlja, ministar je naglasio da su starije žene često marginalizovane, sa nižim primanjima, ograničenim pristupom uslugama i izložene socijalnoj izolaciji. Ministar je istakao da osnaživanje starijih žena podrazumijeva ekonomsku sigurnost, pristup obrazovanju i zdravstvenoj zaštiti, kao i njihovo aktivno učešće u donošenju odluka. Posebno je istakao da institucije imaju ključnu ulogu kroz jačanje politika i programa, uz dosljednu implementaciju i praćenje. Ministar je svoje istupanje zaključio riječima da je rodna ravnopravnost zajednička odgovornost svih aktera, a osnaživanje žena svih generacija predstavlja ulaganje u budućnost društva.

Ministar Gutić je učestvovao i na Sastanku na visokom nivou o nasilju nad ženama i djevojčicama, tokom kojeg je istakao da je nasilje nad ženama i djevojčicama jedno od najtežih kršenja ljudskih prava i zahtijeva koordinisan i sistemski odgovor svih nadležnih institucija. Naglasio i potrebu za jasnom odgovornošću, dosljednom primjenom zakona i jačanjem institucionalne koordinacije, kako bi se izgradio veći nivo povjerenja žrtava u sistem. Ministar ukazao da je Crna Gora ostvarila napredak kroz uspostavljanje skloništa, nacionalne SOS linije dostupne 24/7 i savjetodavnih usluga, u skladu sa standardima Istanbulske konvencije, ali da je potrebno dodatno jačanje kapaciteta, posebno na sjeveru države, kao i unapređenje održivog finansiranja usluga. Posebno je istakao važnost uspostavljanja kriznih centara po principu "one stop shop", koji će omogućiti integrisanu podršku žrtvama i smanjiti sekundarnu viktimizaciju. Na kraju, ministar istakao da nasilje nad ženama nije privatno pitanje, već društveni problem koji zahtijeva zajedničko djelovanje institucija, civilnog društva, medija i građana, kako bi se obezbijedilo sigurno i ravnopravno okruženje za sve žene i djevojčice.

Ministar Gutić se tokom svog boravka u Njujorku obratio i kao jedan od panelista na događaju na marginama pod nazivom "Budućnost pravde: Tehnološki putevi za pristup žena pravdi", u organizaciji Turske, Crne Gore, Azerbejdžana i Sijere Leone. Tom prilikom diskusija se vodila o ulozi digitalnih alata u pristupu žena pravdi u svjetlu međunarodnih normi i političkih okvira, kao i podizanje svijesti o novim rizicima, etičkim zahtjevima i pristupima zasnovanim na ljudskim pravima. U tom kontekstu, ministar se osvrnuo na nacionalnu perspektivu, prenoseći iskustva Crne Gore i primjere dobre prakse.

U bilateralnim susretima, ministar Gutić se, u zajedničkom susretu sa MLJMP, sastao sa evropskom komesarkom za jednakost, pripravnost i upravljanje krizama Hađom Lahbib. Ministar Gutić se susreo i sa Ministarkom za obrazovanje, porodicu, stare, žene i mlade Njemačke Karin Prin. Članovi crnogorske delegacije prisustvovali su brojnim događajima na marginama CSW, uključujući događaje Kipra, Francuske, Austrije, Albanije, kao i prijemu u organizaciji Turske.

Učešće Crne Gore na 70. zasijedanju Komisije za status žena potvrđuje snažnu posvećenost unapređenju rodne ravnopravnosti, zaštiti prava žena i djevojčica, kao i aktivnom doprinosu globalnim naporima u ovoj oblasti.

Troškove puta i boravka ministra ljudskih i manjinskih prava i članova delegacije ispred ministarstva ljudskih i manjinskih prava snosilo je Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava.

Troškove puta i boravka ministra ministara socijalnog staranja brige o porodici i demografije i članova delegacije ispred ministarstva socijalnog staranja brige o porodici i demografije snosilo je Ministarstvo socijalnog staranja brige o porodici i demografije.

PREDLOG ZAKLJUČKA:

1. Vlada Crne Gore je na sjednici od_____2026. godine usvojila Izvještaj o učešću crnogorske delegacije koju je predvodio ministar ljudskih i manjinskih prava Fatmir Gjeka na 70. zasjedanju Komisije Ujedinjenih nacija o statusu žena (CSW), 7-16. mart 2026. godine, Njujork, SAD.